

de curentul de emigrație a nobililor sîrbi) cît și factorii interni (necesitatea de a tipări cărți pentru slujba religioasă) și arată că, în cadrul activității tipografiilor noastre slavone, *Dreapta sintagmă a gramaticii slavone* — care reproduce gramatica lui Meletie Smotrițki — ocupă un loc aparte.

Subliniind faptul că în manualele străine nu se înfățișează texte slavone scrise pe teritoriul țării noastre, I. D. Negrescu precizează că și-a axat lucrarea pe problema acestor texte pe care le prezintă paralel cu monumentele de limbă slavă veche.

În încheierea capitolului, autorul se oprește la terminologia limbii slave vechi, își expune punctul său de vedere și lămurește că termenul *slavă veche* din titlul lucrării «se referă la elemente de limbă și literatură slavă din decursul perioadei slavone la romîni îmbrățișînd problema influențelor în sensul istoric reciproc de valori culturale» (p. 43).

Partea I-a este consacrată problemei alfabetelor slave vechi, semnelor grafice specifice textelor slavo-romîne, prescurtărilor uzuale, însemnătății monumentelor de limbă slavă veche, bogăției textelor slavo-romîne și studiului particularităților de limbă ale textelor slavo-romîne în comparație cu limba slavă veche. Afirmînd că împrejurările istorice au favorizat desfășurarea unei bogate activități culturale în limbă slavonă, pe teritoriul patriei noastre, în special în mănăstiri, care deveniseră centre culturale de pregătire a grămăticilor, diecilor și pisarilor, I. D. Negrescu subliniază minunata artă grafică a manuscriselor noastre și prezintă cîteva lucrări de înaltă realizare artistică cum sînt: *Evangheliarul lui Nicodim*, *Evanghelia slavo-greacă a lui Gavril monahul* și altele. Autorul arată apoi că, deși o bună parte din manuscrisele copiate în mănăstirile noastre s-au pierdut, totuși, în afară de numeroasele documente — recunoscute ca fundamente ale istoriografiei romîne — s-au mai păstrat inscripții, pisanii, pomelnice și letopisețe, prețioase izvoare istorice despre trecutul poporului nostru.

I. D. Negrescu expune foarte succint trăsăturile specifice (fonetice, morfologice, sintactice și lexicale) ale monumentelor de limbă slavă veche, arată apariția diferitelor redacții (rusă, medio-bulgară și sîrbă), relevă particularitățile de limbă ale acestora, trece apoi la slavona din țara noastră precizînd că limba textelor liturgice și a inscripțiilor este mai apropiată de cea slavă veche. În continuare, autorul subliniază particularitățile fonetice specifice limbii textelor noastre relevînd elementele rusești, sîrbești ca și puternica influență a limbii vii, vorbită de populația romînească, reflectată în onomastică, toponimie, morfologie și în special în lexic. În legătură cu limba textelor noastre, problemă care a preocupat pe numeroși slavisti romîni și străini, I. D. Negrescu arată că la noi s-au scris texte de redacție rusă, bulgară și sîrbă și că această limbă se prezintă, așa cum a relevat I. Bărbulescu, ca un «compromis» de forme și redacțiuni diferite.

Partea a II-a cuprinde inscripții și 65 fragmente de texte paralele slave vechi și slavo-romîne. Autorul prezintă cele mai vechi inscripții slave și apoi redă paralel același fragment de text din monumentele de limbă slavă veche și din diverse texte slavo-romîne (manuscrise sau tipărituri). Această parte este o bogată și valoroasă crestomație de texte bine alese menite să ilustreze anumite particularități ale subtipurilor slavonei de la noi. Numeroasele note care însoțesc aceste fragmente sînt judicios alcătuite și reușesc să releve trăsăturile specifice ale redacției slavo-romîne, să dea o imagine clară a textelor noastre în comparație cu textele canonice și cu cele scrise în țările slave în aceeași perioadă atît în ceea ce privește formele gramaticale cît și lexicul. I. D. Negrescu subliniază că aspectele variate ale limbii textelor slavo-romîne se explică prin diversitatea originii și a școlilor din care proveneau diecii.

Partea a III-a este o crestomație de texte slavo-romîne originale. Pornind de la ideea foarte justă că influența limbii romîne este mai pregnantă în textele slavo-romîne originale, I. D. Negrescu continuă crestomația de texte cu fragmente din *Înoățăturile lui Neagoe Basarab*, *Pomelnicul mănăstirii Bistrița*, din romanul popular *Varlaam și Ioasaf* din cronici, documente (din cancelariile Țării Romînești, Moldovei și Transilvaniei) precum și pravile, epitafe, inscripții și pisanii. Și aceste texte sînt selecționate cu aceeași grijă atît în ceea ce privește limba cît și conținutul și însoțite de prețioase indicații referitoare la manuscris, ediții și particularități lingvistice sau lexicale.

În continuare autorul prezintă opt facsimile reproducere din diferite manuscrise¹ și facsimilul unui manuscris al poetului Mihail Eminescu care a transcris valorile cifrice ale literelor alfabetului chirilic.

În concluzii, I. D. Negrescu prezintă o sinteză a trăsăturilor de limbă a textelor slavo-romîne (separat pentru cele din Țara Romînească, separat pentru cele din Moldova).

Partea a IV-a cuprinde un bogat glosar slavo-romîn pentru texte slave vechi și pentru texte slavo-romîne. Glosarul este precedat de unele indicații în care autorul

¹ Relevăm faptul că reproducere interesante și bine alese se află și în restul lucrării.